

Bedste veninder

(Marianne Hougen-Moraga)

Emine (10) bor i den lille by, Pazar, i det nordøstlige Tyrkiet. Hendes bedste veninde er Edanur (11). Der har lige været et jordskælv 400 km. fra, hvor de bor. I nyhederne får de at vide, at mange mennesker er døde, og bygninger er styrtet sammen. Med baggrund i frygten for et jordskælv i pigernes by, lærer vi om deres venskab og dets op- og nedture. Pigerne skal bl.a. forberede sig til deres første tyrkiske sækkepibekonzert. Men Emine er jaloux på Edanurs evner, og det udfordrer hende i at bevare det gode venskab. Heldigvis finder Emine frem til, at hun og Edanur er gode til forskellige ting, og hun ser styrkerne ved det i deres venskab.

Foto credit: Marianne Hougen-Moraga

ARBEJDSFORLØB – 'Bedste veninder'

VENSKABER PÅ GODT OG ONDT

Niveau: Melletrin

Fag: Dansk, natur/teknologi samt sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

Elevark: 1

Formål:

- At eleverne opnår viden om jordskælv og konsekvenserne af et jordskælv.
- At eleverne kan reflektere over, hvad venskaber og relationer betyder i et menneskes liv.
- At eleverne kan producere en lyrisk tekst om emnet '*venskab*'.

1) **Forforståelse:** Spørg eleverne:

- Kender I landet Tyrkiet? Og hvis ja, hvad ved I om landet/forbinder med det?
- Hvordan forestiller I jer, at det ser ud?
- Kender I nogen, der enten kommer fra/har boet) eller har været (fx som turist) i Tyrkiet?

Vis Tyrkiet på et kort – hvor er det placeret, og hvordan er der mon anderledes end i Danmark? Vis også gerne, hvilke lande der grænser op til Tyrkiet.

2) **Se filmen:** Fortæl nu, at I skal se en film om to tyrkiske veninder, der er hinandens bedste venner, selv om de til tider kan komme på kant med hinanden. Bed eleverne lægge mærke til pigernes venskab (på godt og på ondt), og hvilken viden vi får om jordskælv via deres snakke. Hvad optager pigerne mest – og hvorfor?

3) **Efter filmen:** Eleverne får nu 3-5 minutter til at 'tænkeskrive' over spørgsmålene: Hvad er en ven, og hvad er en god/dårlig ven?

NB: Tænkeskrivning handler om at tømme hovedet for umiddelbare tanker, og stavning og tegnsætning er ikke nær så vigtigt.

4) **Tal med en makker:** Saml eleverne på to lange rækker, så de står med front imod hinanden, så alle får en samtalemakker. Efter hvert spørgsmål giver eleverne hinanden en high five, og den ene række træder et skridt til højre, så man får sig en ny at tale med.

- Hvad er en god ven?
- Beskriv pigernes venskab i filmen.
- Hvordan kan det føles at være i konkurrence med/jaloux på sin ven? Har du selv prøvet det?
- Hvad er vigtigt i et venskab?
- Kan det være en god ting, at man er god til forskellige ting i et venskab? Hvorfor?

5) **Skriv et digt om venskab:** Alle mennesker har brug for venskaber. Hvorfor er venskaber vigtige for mennesker? Hvilken erfaring har eleverne med venskaber? Lad nu hver elev skrive et digt om emnet. **Brug elevark 1.**

6) **Viden om jordskælv:** I filmen sker der et større jordskælv, som fik/har store konsekvenser for mange mennesker i Tyrkiet. Det sætter også tanker i gang hos de to veninder. Klassen skal nu undersøge, hvad et jordskælv er. Lav en kort kort brainstorm i klassen:

- Har I hørt om jordskælv før?
- Hvorhenne og med hvilke konsekvenser?
- Hvad er et jordskælv?

Se dernæst DR ULTRAS dækning af jordskælvet i Tyrkiet: https://www.dr.dk/drtv/episode/ultra-nyt_-jordskaelv-har-ramt-tyrkiet-og-syrien--mange-vil-beholde-deres-irma_358206

7) **Undersøg jordskælvet – hvordan opstår et jordskælv?** Vær opmærksom på at forklare eleverne, at I nu skal se nærmere på, hvad et jordskælv er, og at vi i Danmark ikke er i risikozonen for at blive ramt af farlige jordskælv.

Del eleverne ud i små grupper á tre elever. Hæng følgende spørgsmål op forskellige steder i klassen/på gangen (tilføj evt. flere), og lad dem gå på jagt efter svar.

- Findes der jordskælv i Danmark?
- Hvad skal man gøre, hvis der opstår et jordskælv?

- Hvilke konsekvenser kan jordskælv have?

For elever, der har brug for ekstra udfordringer, kan du stille dem denne alternative opgave:

- Hvad er Richterskalaen?
- Hvad kan Richterskalaen bruges til?
- Hvad kan der gøres for at forebygge en katastrofe i forbindelse med et jordskælv?

Hvad er et jordskælv?

Svar: Når vi oplever jordskælv, skyldes det en rystelse i jordens skorpe, når kontinentalpladerne bevæger sig og gnider sig mod hinanden. Jordskælv kan opstå på forskellige måder alt efter, hvordan disse tektoniske plader flytter på sig i forhold til hinanden:

- De kan støde sammen.
- De kan trække sig fra hinanden.
- De kan forskubbe sig og glide forbi hinanden.

Et jordskælv har på jordoverfladen et såkaldt epicenter, som ligger over hypocenteret (der hvor skælvet energi frigives). Når et jordskælv måles, gøres der brug af richterskalaen, som måler styrken af skælvet.

Findes der jordskælv i Danmark?

Svar: I Danmark oplever vi jævnligt jordskælv. Dog er skælvne så svage, at kun de færreste rent faktisk registrerer dem. I 2012 ramte et jordskælv havet mellem Danmark og Sverige og målte 4,4 på richterskalaen. På verdensplan var skælvet lille, men i Danmark anses det som et stort skælv.

Hvad skal man gøre, hvis der opstår et jordskælv?

Svar: Forsøge at bevare roen og søge dækning fx under et tungt bord og ikke under tunge reoler, vinduer osv. Jordskælv er svære at forudsige, trods årevis af forskning. Derfor forsker man fortsat intenst i at udarbejde bygninger, der kan overleve jordskælv. Der findes mange befolkede områder og storbyer i jordskælvstruede zoner. Derfor er man nødt til at tage sine forholdsregler i forhold til bygningers konstruktion. En metode er, at alle bærende dele skal forankres både vandret og lodret. Desuden arbejder man med en metode, hvor man adskiller bygningen fra fundamentet med støddæmpere af stålbelagte gummiplader, hvilket bevirker, at bygningen kan svinge uden at falde sammen.

Hvilke konsekvenser kan jordskælv have?

Svar: Jordskælv kan have store konsekvenser for et samfund. Mennesker kan miste livet. Huse og veje kan blive ødelagt.

Kilder: Faktalink og Red Barnet.